

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Данилов М.В., здобувач вищої освіти групи МЕН 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Основи екологізації заклав В. Вернадський у процесі вивчення біосферних процесів, який доводив, що діяльність людей має бути досить добре узгоджена із організованістю біосфери й законами її цілісності[1].

Антропогенне навантаження на довкілля, зокрема, у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст., проблеми, які спричинила людина своїм безвідповідальним ставленням до природи і безмежним бажанням збагачення будь-яким способом призвели у багатьох регіонах світу, зокрема і в Україні, до погіршення стану природного довкілля, великомасштабних біологічних катастроф та погіршення стану здоров'я населення. За даними медичних досліджень, щотижня у світі з'являються п'ять нових хвороб. У наш час нараховують понад 5 тис. рідкісних, невідомих хвороб. Більша частина цих хвороб пов'язана з погіршенням природних умов (якістю прісної води, атмосферного повітря, земельних ресурсів тощо) проживання населення [2].

Основні причини складної еколого-економічної ситуації, як в Україні, так і в інших державах світу пов'язані з: нехтуванням об'єктивних законів розвитку економіки, неефективною охороною довкілля, нераціональним використанням і відтворенням природно-ресурсного комплексу тощо. Основні чинники, що призвели до такої ситуації, це низький рівень екологічного виховання, екологічної культури, екологічної свідомості, екологічної грамотності та еколого-економічної компетентності людини.

Основною метою екологізації освіти є підвищення рівнів екологічної грамотності, виховання, свідомості та культури населення, нових поглядів суспільства у відносинах з природою, а також еколого-економічної компетентності та відповідальності перед нинішнім і майбутніми поколіннями[3].

Під екологізацією економіки розуміємо процес впровадження і реалізації відповідної еколого-економічної, еколого-політичної та еколого-правової системи, що забезпечує оптимальну якість довкілля, ефективне використання, охорону та відтворення природних ресурсів, а також екологічну безпеку на всіх рівнях (локальному, національному, транскордонному і глобальному), відповідно до вимог концепції сталого розвитку[4].

У найзагальнішому трактуванні «екологізація» є переважно науково обґрунтованою людською діяльністю, за допомогою якої здійснюється розумне, наукове управління взаємодією між суспільством, технікою, виробництвом і природою, відбувається закономірний процес взаємодії суспільства, людини і природи. Екологізація освіти стає можливою завдяки екологізації усіх сфер людської діяльності, в тім числі і виробництва, яке функціонує на основі повторного використання сировинних ресурсів. Екологізація призводить до народження екологічної свідомості, нової екологічної культури.

Відтак, екологізація системи освіти – це тенденція проникнення ідей, понять, принципів екології в структуру підготовки спеціалістів різного профілю: педагогів, лікарів, економістів та ін., які повинні мати навички практичної діяльності, котрі необхідні для різних видів експертизи, розрахунків, проектної та природоохоронної діяльності; вміти застосовувати свої фундаментальні і прикладні знання в передбаченні і профілактиці екологічних і будь-яких техногенних катастроф і нещасних випадків; володіти знаннями, технологією, прийомами й ефективними методами швидкого і професійного реагування на критичні ситуації, їх передбачення, володіти вмінням самостійного пошуку і обробки екологічної інформації, потік якої щоденно зростає.

Одним з пріоритетних завдань збалансованого розвитку України є запровадження нових принципів та ефективних заходів, спрямованих на інтеграцію екологічної складової в усі галузі економіки. Йдеться про необхідність зменшення обсягів природних ресурсів, які витрачають на виготовлення кожної одиниці продукції, зниження кількості забруднюючих речовин, відходів, утворення яких пов'язане з виробництвом одиниці продукції кожного із секторів (галузей) господарства та економіки загалом. Врахування екологічної складової в економіці, тобто екологізація економіки, є основним індикатором національної конкурентоспроможності і гармонізації природокористування.

Необхідність екологізації визначається законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими екологічними законами та нормативно-правовими актами держави.

Екологізація – процес послідовного впровадження нової техніки і технології, нових форм організації виробництва, виконання управлінських та інших рішень, які дають змогу підвищити ефективність використання природних ресурсів з одночасним збереженням природного середовища та його поліпшення на різних рівнях. Отже, рівень екодеструктивного впливу економічних систем (процесів виробництва і споживання продукції) відбиває рівень екологізації виробництва, а частка екологічних витрат у сукупних витратах виробництва конкретного виду продукції характеризує екологічність виробництва, а екологоємність виробництва характеризує стан екологічності виробництва і виступає важливим індикатором його ефективності. Провідну роль у механізмі екологізації відіграє державна політика, яка визначає умови раціонального використання природних ресурсів, поліпшення якості навколишнього середовища, створює інституціональне забезпечення екологізації суспільного виробництва.

Підґрунтям екологізації економіки є потенціал зростання обсягів виробництва в умовах збереження і переходу до прискореного поліпшення якісних показників навколишнього природного середовища. До системи таких якісних інтегральних еколого-економічних показників слід віднести ресурсовіддачу, екологізацію, екологічність, екологічна ефективність економіки, які стануть основою для реалізації стандартної схеми управління (регулювання) екологізацією виробництва промислових підприємств-забруднювачів[5].

Список використаних джерел

1. Гиросов Е. Екологізація як спосіб збереження суспільства / Е. Гиросов, Х. Маринов // Ойкумена. – 1991. – № 6. – С. 3-7.

2. Подробности. [Електронний ресурс]. – Доступний з :
<http://podrobnosti.ua/videoarchive/2012/01/14/2668.html>.
3. Гулик Г.С. Екологізація освіти : теорія і практика / Г.С. Гулик, І.А. Дубовіч // Наук. вісник Нац. лісотех. у-ту України : зб. наук.-техн. праць. – 2015. – Вип. 25.2. – С. 366-371.
4. Проблемы экологизации экономики и экономизации экологии. [Електронний ресурс]. – Доступний з :
http://www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7782123.15.
5. Тарасова В. В. Екологізація економіки та екологічність виробництва в регіонах України / В. В. Тарасова // Інноваційна економіка. - 2013. - № 7. - С. 128-133. - Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_7_32